

Sygn. akt III AUz 43/19

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodniczący SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (ref.)

Sędziowie SA Sławomir Bagiński

SA Marek Szymanowski

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2019 r. w Białymstoku

sprawy z odwołania N. J.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.

o wysokość policyjnej renty rodzinnej

w związku z zażaleniem wnioskodawczyni N. J.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 marca 2019 r.

sygn. akt III U 291/19

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie

SSA Sławomir Bagiński SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Marek Szymanowski

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Suwałkach postanowieniem z dnia 28 marca 2019r. wydanym na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ kpc zawiesił postępowanie w sprawie z odwołania N. J. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno –Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 28 lipca 2017r. o ponownym ustaleniu wysokości renty rodzinnej.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, iż zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art.15c, 22a w związku z art.32 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (ustawy zaopatrzeniowej). Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn.. akt.: XIII 1 U 326/18 zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, czy art.15c, art.22a oraz art.13 ust.1 pkt 1c w związku z art.13b tej ustawy w brzmieniu nadanym art.1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016.poz.2270) w związku z art.2 ustawy zmieniającej, są zgodne z art. 2 art.30, art.32 ust.1 i 2 oraz art.67 ust.1 w związku z art.31 ust. 3 Konstytucji RP z uwagi na ukształtowanie regulacji ustawowej w sposób ograniczający wysokość emerytury i renty

policyjnej, mimo odpowiedniego okresu służby, w zakresie, w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa i stanowionego prawa, niedziałania prawa wstecz, powodującego nierówne traktowanie części funkcjonariuszy w porównaniu z tymi, którzy rozpoczęli służbę pierwszy raz po 11 września 1989r., skutkując ich dyskryminacją, oraz czy art.1 i 2 ustawy zmieniającej, są zgodne z art.2 art.7, art.95 ust.1, art.96 ust.1, art.104, art.109, art.,109 ust.1, art.119, art.120 oraz art.61 ust.1 i 2 Konstytucji RP.

Aktualnie postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym toczy się pod sygn.. akt: P4/18.

Sąd wskazał, iż treść pytania prawnego obejmuje zagadnienia dotyczące sposobu i trybu uchwalenia zaskarżonych przepisów oraz kwestie wątpliwości, czy spełnione zostały merytoryczne przesłanki do ich uchwalenia. W konsekwencji, rozstrzygnięcie przez Trybunał Konstytucyjny zagadnień związanych z ewentualną niezgodnością procesu legislacyjnego ze standardami konstytucyjnymi ma fundamentalne znaczenie dla wszystkich spraw zawisłych w sądach ubezpieczeń społecznych na skutek wniesionych odwołań od decyzji wydanych na podstawie nowelizacji ustawy emerytalnej.

W ocenie Sądu Okręgowego w Suwałkach istnieją poważne wątpliwości co do zgodności z Konstytucją wskazanych wyżej przepisów i rozstrzygnięcie przez Trybunał Konstytucyjny pytania prawnego w sprawie P 4/18 jest niezbędne do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy N. J..

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła N. J. podnosząc, iż nie zgadza się z postanowieniem o zawieszeniu postępowania. W uzasadnieniu skarżąca wskazała, iż jej mąż przez 23 lata pełnił służbę w milicji, nabył prawo do „ emerytury – renty I grupy” ze względu na stan zdrowia. Pracował, aby utrzymać rodzinę jak każdy inny obywatel Polski poprzedniego systemu; służył ojczyźnie. Skarżąca wskazała, iż nie wierzy, aby mąż przed rokiem 1990 bez wiedzy przełożonych podejmował współpracę i czynnie wspierał organizacje działające wbrew Państwu Polskiemu. Przez ostatnie lata służby mąż prawie cały czas chorował, a w 1987r. otrzymał I grupę inwalidztwa, Ponadto odwołująca podała, iż ma 82 lata, jest schorowana, jej warunki socjalne pogorszyły się . Nie stać jej na leki (220 zł miesięcznie) i godziwe życie. Po opłaceniu mieszkania, prądu i telefonu (1.200 zł) na życie zostaje niecałe 520 zł.

Wskazując na powyższe skarżąca wnosila o zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 28 lipca 2017r. i przyznanie renty rodzinnej w należytnej wysokości, o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowanie według norm przepisanych oraz rozpatrzenie sprawy w razie jej nieobecności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne. Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że w ocenie Sądu Okręgowego rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny zagadnień związanych z ewentualną niezgodnością procesu legislacyjnego ze standardami konstytucyjnymi ma zasadnicze znaczenie dla wydania prawidłowego orzeczenia w przedmiotowej sprawie.

Powyższa argumentacja w ocenie Sądu Apelacyjnego jest niewystarczająca do zawieszenia postępowania w sprawie o ponowne ustalenie wysokości policyjnej renty rodzinnej dla wdowy po zmarłym emerycie policyjnym. W podstawie prawnej spornej decyzji powołany został przepis art.24^a ustawy zaopatrzeniowej stanowiący, że „w przypadku renty rodzinnej przysługującej po osobie która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art.13^b, i która pozostawała w służbie przed dniem 1 stycznia 1999r., renta rodzinna przysługuje na zasadach określonych w art.24, z zaznaczeniem, że wysokość renty rodzinnej ustala się na podstawie świadczenia, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu, z uwzględnieniem przepisów art.15^c lub art.22^a. Te właśnie przepisy objęte zostały pytaniem skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego, o którym była wyżej mowa. Ocena zgodności z Konstytucją przepisów dotyczących obniżenia policyjnych emerytur i rent inwalidzkich ze względu na pełnienie przez funkcjonariusza służby na rzecz totalitarnego państwa ma więc znaczenie dla wykładni i zastosowania art. 24ª ustawy zaopatrzeniowej w ramach wszczętego z urzędu postępowania w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości policyjnej renty rodzinnej,

Należy jednakże zauważyć, iż renta rodzinna jest świadczeniem rodzajowo odmiennym od emerytury i renty inwalidzkiej. Ma ona charakter alimentacyjny, gdyż jej funkcją jest kompensata najbliższym członkom rodziny dochodów, jakie utracili w następstwie śmierci zwolnionego ze służby funkcjonariusza, który za życia był uprawniony do emerytury lub renty inwalidzkiej w określonej wysokości.

W tym znaczeniu renta rodzinna jest traktowana jako świadczenie "pochodne" w stosunku do emerytury lub renty inwalidzkiej, które przysługiwały zwolnionemu ze służby funkcjonariuszowi, chociaż o przysługiwaniu renty rodzinnej „po zmarłym” decydują przesłanki ustawowe odnoszące się wyłącznie do sytuacji faktycznej i prawnej osoby ubiegającej się o to świadczenie (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2017r. sygn.. akt III UZP 1/17).

Jeżeli chodzi o wysokość renty rodzinnej, to po zmarłym świadczeniobiorcy przysługuje ona jako świadczenie pochodne emerytury lub renty, w wysokości ustalonej jako określony przepisami procent od tego świadczenia, przy czym zgodnie z art.24 pkt.2 ustawy zaopatrzeniowej „ rentę rodzinną po zmarłym emerycie lub renciście wymierza się od kwoty świadczenia, które przysługiwało zmarłemu, jednakże od kwoty nie niższej, niż kwota renty inwalidzkiej II grupy, która przysługiwałaby zmarłemu z zastrzeżeniem pkt 1^b i art.22^a, które zostały dodane ustawą zmieniającą z dnia 16 grudnia 2016r. powołaną wyżej i dotyczą wysokości policyjnej renty inwalidzkiej dla osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, zdefiniowaną w art.13^b ustawy zaopatrzeniowej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w sytuacji, gdy ponownemu ustaleniu z urzędu podlega wysokość policyjnej renty rodzinnej ze względu na dokonywaną obecnie kwalifikację prawną okresu pełnienia służby przez funkcjonariusza, po którym świadczenie to przysługuje, według kryteriów i definicji wprowadzanych aktualnie do systemu prawa dla oceny sytuacji faktycznych odległych w czasie i dotyczących wyłącznie osoby zmarłej, w pierwszej kolejności zachodzi potrzeba rozważenia dopuszczalności i zakresu dokonywania takiej oceny. Punktem wyjścia rozważań z pewnością winny być całościowo ujęte regulacje dotyczące zasad i trybu ponownego ustalenia wysokości renty rodzinnej na skutek ponownego ustalenia wysokości świadczenia, które w dacie śmierci emeryta (rencisty) policyjnego określone było w wyższej kwocie, przy uwzględnieniu , między innymi, treści art.24ª ust.3 i 4 ustawy zaopatrzeniowej, jak i rozwiązania przewidzianego w art.13^c tej ustawy, odczytanie całości powołanych przepisów także w kontekście systemowym , przy uwzględnieniu innych, poza literalną, rodzajów wykładni. W następnej kolejności znaczenie dla rozstrzygnięcia będzie miało wyjaśnienie wątpliwości co do konstytucyjności przepisów objętych pytaniem Sądu Okręgowego do Trybunału Konstytucyjnego oraz zastrzeżeń w odniesieniu do procesu legislacyjnego (co stanowiło przyczynę zawieszenia postępowania), przy czym zastrzeżenia co do procesu ustawodawczego, w razie ich wyjaśnienia, mogą być wzięte pod uwagę na każdym etapie postępowania. Należy podkreślić, iż niewyznaczenie dotychczas przez Trybunał Konstytucyjny terminu rozpoznania pytania prawnego w sprawie P 4/18 prowadzi do faktycznego uniemożliwienia tysiącom osób uprawnionych do świadczeń z Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA dostępu do Sądu i rozpoznania sprawy o wysokość świadczenia w rozsądnym terminie, bez nieuzasadnionej zwłoki. Mogą stąd wynikać konsekwencje przewidziane w przepisach ustawy z 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U.z 2016r. poz.1259, ze zm.). Może również dojść do naruszenia art. 45 ust.1 Konstytucji, w myśl którego każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły Sąd.

Wreszcie , zgodnie z art.1 ust.3 ustawy z 17 czerwca 2004r. powołanej wyżej, jej przepisy stosuje się zgodnie ze standardami wynikającymi z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950r. (Dz.U. z 1993r.poz.284, ze zm.).

Końcowo należy dodać, iż według słów skarżącej jej mąż S. J. na emeryturę- rentę poszedł 2 stycznia 1987r. i otrzymał wówczas pierwszą grupę inwalidztwa (k.5). Nabył prawo do emerytury- renty w stopniu starszego sierżanta. Przez ostatnie lata swojej służby prawie cały czas chorował.

Zmarł w 1997r. Mając to wszystko na uwadze Sąd I instancji ustali, czy sporny okres służby S. J. (w całości lub części) można zakwalifikować jako służbę na rzecz totalitarnego państwa, a w konsekwencji, czy istniały podstawy do obniżenia świadczenia emerytalno-rentowego S. J. na podstawie powołanej wyżej ustawy zmieniającej (która weszła w życie po jego śmierci) i co za tym idzie do obniżenia renty rodzinnej wypłacanej żonie N. J..

Dopiero po dokonaniu oceny tej kwestii, w szczególności , gdy Sąd Okręgowy dojdzie do przekonania, że do odwołującej mają zastosowanie przepisy zmienionej ustawy zaopatrzeniowej, rozważeniu będzie podlegać, czy zasadny jest wniosek organu rentowego o zawieszenie postępowania w sprawie. Przed podjęciem takiej decyzji Sąd powinien ustalić, czy Trybunał Konstytucyjny wydał orzeczenie w sprawie P 4/18, a jeśli nie, to na jakim etapie znajduje się ta sprawa. Analizując przesłanki zawieszenia postępowania należy mieć na uwadze, iż przepis art.177 § 1 pkt 3¹ kpc ma charakter fakultatywny, a przedmiotowa sprawa toczy się od października 2017r. (data wpływu odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie). Mając powyższe na uwadze uznać należy, że zaskarżone postanowienie jest co najmniej przedwczesne. Końcowo Sąd zauważa, że w sprawie N. J., ze względu na wiek (82 lata) i stan zdrowia wnioskodawczyni wskazane byłoby wydanie przez Sąd rozstrzygnięcia w jak najkrótszym terminie.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art.386 § 4 kpc w związku z art.397 § 2 orzekł jak w postanowieniu.

SSA Sławomir Bagiński SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Marek Szymanowski

ZARZĄDZENIE

(...)